

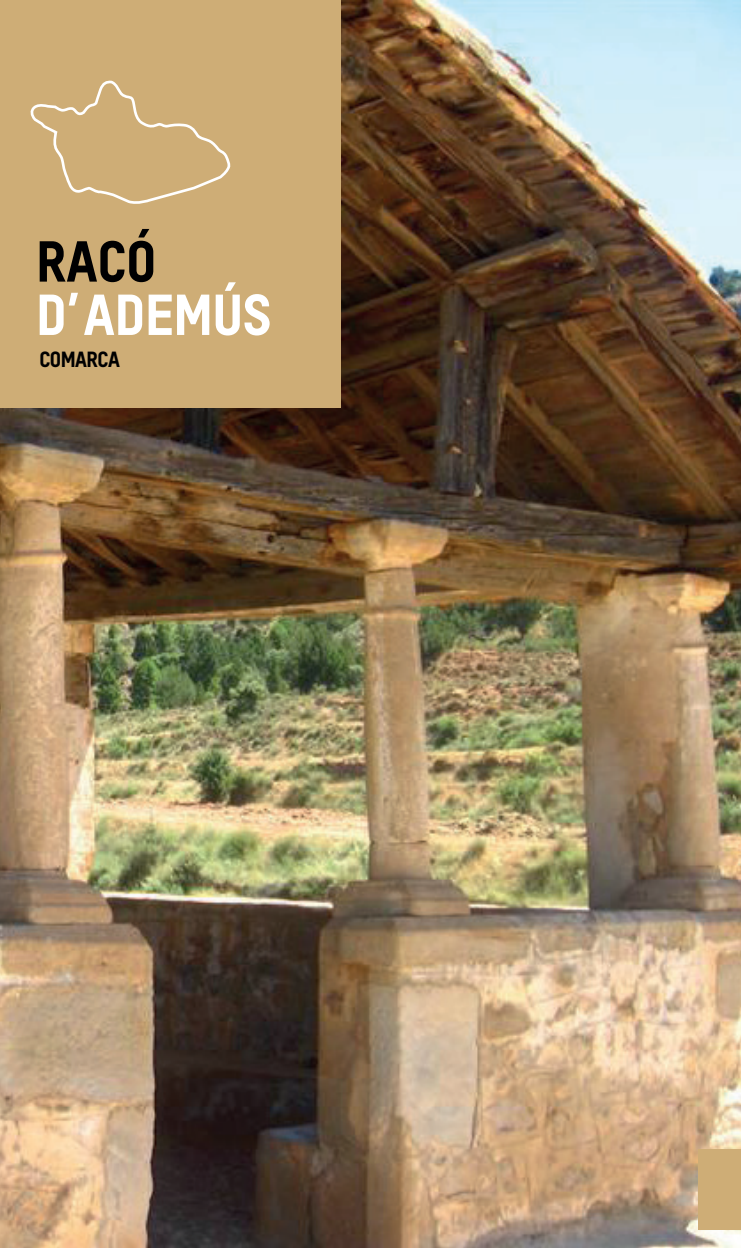
comarques de la
província de València

RACÓ D'ADEMÚS

RACÓ D'ADEMÚS

COMARCA

Estem davant una de les comarques més interessants de la província de València, una mica desconeguda i amb una personalitat molt singular. El principal tret diferenciador és la seua situació geogràfica, perquè forma com una “illa valenciana” en terres d’Aragó i Castella-la Manxa, separada de la resta de la província per una franja de quinze quilòmetres.

El Racó d’Ademús, des del primer moment de la conquesta, no va deixar mai –excepte vint mesos en el segle XIX– de pertànyer al Regne de València. Això, d’una manera testimonial, ho afirmen els seus habitants quan canten així una de les seues jotes:

“No somos aragoneses
ni tampoco castellanos; estamos entre
mojones pero somos valencianos.
Valencianita del alma,
dame de tu pecho un ramo
que aunque no soy de Valencia,
soy del reino valenciano.”

Físicament és un territori abrupte format per les valls dels rius Ebrón i Boilgues, afluents del Túria, vertader eix de la comarca en direcció nord-sud, les aigües dels quals corren pel fons d’estrets cursos oberts entre elevades serres.

Per l'est penetra la serra de Javalambre i al terme municipal de Puebla de San Miguel s'alça l'Alto de las Barracas que, amb els seus 1.838 m, és el cim més elevat de la Comunitat Valenciana. Aquest forma un dur contrast amb l'allargada vall del Túria (que allí anomenen Blanco), una feraç i fèrtil horta el producte més característic de la qual són les seues famoses pomes, especialment de la varietat esperiega.

Pel nord arriben els últims contraforts dels Montes Universales, on s'alça la Cruz de los Tres Reinos (1.555 m), dita així per ser el punt en el qual convergien els regnes d'Aragó, Castella i València, al terme municipal de Castielfabib (llogaret d'Arroyo Cerezo).

En els dos llocs, riu i bosc, s'ofereix caça i pesca als aficionats a aquests esports, que hi troben sobrats al·licients per a cobrar bones peces i excel·lents captures. Per als amants del senderisme i activitats a l'aire lliure, el Racó d'Ademús és un enclavament ecològic privilegiat, perquè els seus valors paisatgístics són excepcionals i en les seues muntanyes es conserva tota una valuosíssima varietat de la flora i fauna mediterrània, amb arbres en els seus boscos catalogats com a monumentals, i un

Cascada Riu
Bohígues (Ademús)

“Casas Altas”

gran nombre de plantes aromàtiques i bolets.

L'elevada altitud mitjana (825 m) proporciona un clima fred a l'hivern i summament agradable a l'estiu, i això converteix la comarca en una zona d'estiu molt concorreguda.

La població, que no arriba als 2.500 habitants, es reparteix en els municipis d'Ademús, Casas Altas, Casas Bajas, Castielfabib, Puebla de San Miguel, Torrebaja i Vallanca, així com els seus llogarets.

Ademús és la capital de la comarca i d'ella ha pres el nom. Es troba en el marge dret del riu Túria, emplaçada escalonadament en els pronunciats vessants de la muntanya de Los Zafranes. A conseqüència d'aquest assentament, la vila té una característica configuració, amb llargs i estrets carrers intercomunicats per carrerons, moltes de les quals escalonades, mentre que les cases semblen sobreposar-se les unes a les altres. Ràfols de noble fusta, balcones tornejades i velles reixes ens diuen que estem en terres on Aragó es fon amb València, tot això posat de manifest en la seua gran plaça Major, cor de la vila. Senyorejant la muntanya hi hagué un important castell del qual encara queden peces que ens parlen del seu poder. Davall seu destaca el campanar de l'església parroquial

arxiprestal de Sant Pere i Sant Pau, consagrada en 1644. El monument més notable de la vila és l'ermita de la Mare de Déu de l'Horta, de factura romànica, destacada joia del patrimoni artístic de la Comunitat Valenciana. Segons la tradició, va ser erigida en el segle XIII per Jaume I.

L'Ajuntament d'Ademús ofereix una programació anual d'experiències que inclouen degustació de producte local, a través de la qual és possible visitar els llocs i edificis més singulars, tant d'Ademús com dels seus llogarets.

A més, també es pot gaudir d'experiències d'observació d'ocells, per mitjà de senders ornitològics. En èpoques de floració, combinen a la perfecció admirables plantacions d'espígol, així com grans extensions d'ametlers i pomeres, especialment de la varietat autòctona, l'esperiega, que integren en el paisatge diverses construccions de pedra seca.

La microreserva de flora del riu Boïlgues constitueix la joia natural d'Ademús, a la primavera i a la tardor es converteix en tot un espectacle per als sentits.

Ademús amaga un dels seus tresors més preuats, el poblat iber de La Celadilla, que constitueix un dels jaciments més singulars de la península Ibèrica. Visitable amb el servei d'experiències per a conèixer més a fons les últimes troballes que es duen a terme.

Església Verge de l'Horta (s.XIII)
Ademús

Castielfabib

Casas Bajas és el nucli urbà més meridional de la comarca. Situat sobre el marge dret del riu Túria, el seu territori ofereix paratges naturals de gran interès, com Las Cambretas, El Carrascalejo, La Peña Alta, La Chopera del Molino, La Barraca Grande, La Rambla i El Pozo Salado o la Senda de la Caseta del Río.

De Casas Altas, el terme del qual és molt muntanyós, destaquen els cims del Puntal del Sordo, la Loma Lorente i El Resillo, entre els quals es troba l'àrea recreativa de Fuente Bellido. El poble està situat al marge dret del riu Túria. La seua església és del segle XVIII.

Castielfabib és la població més septentrional del Racó. La vila s'enlaira a més de mil metres d'altitud sobre un penyal al marge dret del riu Ebrón. Hi queden restes d'un castell, Castrum Fabii, datat en l'època de la dominació romana. Del període àrab es tenen referències sobre un castell situat a Castielfabib (Qastil al'Habib) del qual es diu que era una fortalesa

inexpugnable que pertanyia als reis d'Albarrasí. És molt interessant l'església fortalesa de la Mare de Déu dels Àngels, construïda a partir del segle XIII sobre les dependències del castell, així com la profunda gorja que forma l'Ebrón al seu pas per la vila. També s'hi realitzen visites guiades per a conèixer la localitat i els seus paisatges imprescindibles.

Puebla de San Miguel és un dels pobles situats a més altura de la província de València. Es troba en la rambla de la Puebla i ofereix la típica estampa dels pobles d'alta muntanya, i conserva una arquitectura típica d'autèntic sabor serrà. Podem localitzar als seus carrers velles portades en carreus de pedra, entre les quals el Museu Etnològic El Cubo, situat en una antiga almàssera i que, amb la sala municipal d'exposicions, conformen el primer centre cultural del Racó, precisament en un poble que no arriba al centenar d'habitants.

Però el major atractiu turístic d'aquest municipi es troba en els seus extraordinaris valors paisatgístics i en la seua variada

Vallanca

fauna i flora, perquè compta en les seues muntanyes amb el Parc Natural de la Pobla de Sant Miquel. Per això, el seu terme va ser declarat el 2007 Parc Natural, una zona de pi roig, savines i carrasques, així com una considerable població de teixos.

A això cal afegir l'atractiu muntanyós de posseir el cim més elevat de la Comunitat Valenciana: el Calderón o Alto de las Barracas, amb 1.838 metres d'altitud.

Podem trobar entre altres paratges el de Las Blancas, una agrupació de savines mil·lenàries, el pi Vicente, etc.

També es troba en les seues muntanyes una gran varietat de bolets, etc.

Torre Alta, poble edificat en la falda d'una muntanya a 742 m d'altitud, s'alça prop de la confluència de l'Ebrón amb el Túria, en el lloc conegut com Las Ajuntas. S'hi conserva la Casa Grande, que pertanyia al senyoriu dels Ruiz de Castellblanque, i el Torreón, conegut com Los Picos. Són també importants els nombrosos vestigis de la Guerra Civil en el lloc: nius, trinxeres i búnquers. Així mateix, al llogaret de Torre Alta hi ha una magnífica torre medieval que va ser casa pairal del baró d'Andilla. Vallanca, aquesta vila està assentada en el marge esquerre del riu Boilgues, que allí anomenen el Pequeño, i ocupa el flanc occidental del Racó. El seu terme és molt abrupte i accidentat, marcat per les profundes i encaixades gorges del Boilgues. Entre els seus llocs més pintorescos esmentem l'ermita de Sant Roc, la Fuente de la Teja, el Prado de la Vega, la Peña Horadada i la Fuente del Chopó. Els amants del cicloturisme compten amb el Centre BTT Santerón, a Vallanca.

FESTES_

Llevat d'algunes romeries o celebracions estrictament locals, la majoria se celebren al mes d'agost, quan pobles i llogarets acullen major nombre de visitants.

Tenen un caràcter integrador perquè els forasters també hi participen, com en algunes celebracions gastronòmiques, en les quals tots poden prendre part.

A Ademús són molt tradicionals les albaides i les cercaviles. En aquesta població, vaques i revetles animen les jornades estivals. Les de caràcter estrictament religiós tenen lloc en dates assenyalades (Sant Antoni, Sant Isidre, Sant Josep), amb romeries a les ermites dels sants titulars com la de Santa Quitèria a Puebla de San Miguel o el Septenari de la Mare de Déu de Santerón a Vallanca, catalogada com a Festa d'Interés Turístic Autonòmic. També, a Castielfabib, és famosíssim el ventament humà de campanes amb els jovençants abraçats a aquestes, el matí del Diumenge de Resurrecció i la festivitat de Tejada.

GASTRONOMIA_

Com correspon a unes terres d'elevada altitud, la cuina és forta per a combatre els rigors del seu clima continental. Basada principalment en els productes propis, té en les carns de corder i de porc la principal aportació de calories.

Entre els plats més típics trobem "las gachas" de dacsà i blat, el potatge, les guixes, l'arròs empedrat, l'olla de carn, l'olla de poble i els embotits. Plats que es poden degustar en els establiments d'hostaleria de la comarca, així com una gran varietat de bolets.

A causa de les característiques climàtiques de la comarca, es cultiven unes pomes de qualitat que aporten una dolçor i una aroma úniques, l'esperiega, una varietat autòctona.

Poma esperiega

TURISME ESPORTIU_

L'orografia del Racó d'Ademús i la seua àmplia xarxa de camins i senders fan d'aquesta comarca el lloc ideal per a la celebració de nombrosos esdeveniments esportius de rellevància com el Raid Hípic d'Ademús, la Sesgueña Bike, l'Ultra Trail El Racó, El Escarchón Trail o la Pujada al Peloto, entre altres.

A més, els amants del senderisme i el BTT també poden gaudir al màxim de la comarca, amb més de 230 km i 9 senders de xicotet recorregut senyalitzats per a conèixer cada racó del territori.

VALÈNCIA
TURISME

RACÓ D'ADEMÚS_

Cruz de los
Tres Reinos
1.555 m

Arroyo Cerezo

El Rato

CV-479

Mas de Jacinto

Castielfabib

CV-483

N-420

Casas
Quemadas

Hontanar

Los Santos

Tóveda Baja

Carlada

Tóveda Alta

El Soto

N-330a

Guerrero

San Roque

Vallanca

Ademuz

CV-478

Rio de Vallanca o Bolilques

La Balsa

Casas Altas

Casas Bajas

Negrón

N-330

N-330a

Santa Cruz
de Moya

Signes convencionals *Signos convencionales*

	Museu
Museo		Municipi Turístic
Municipio Turístico
	Hotel
Hotel		Parc natural
Parque natural
	Castell/Palau
Castillo/Palacio		Arqueologia
Arqueología
	Monument religiós
Monumento religioso		Pesca
Pescía
	Vista panoràmica
Vista panoràmica		Zona d'acampada
Zona de acampada
	Esports de muntanya
Deportes de montaña		Albergue
Albergue
	Natura
Naturaleza	Senders / Senderos	
	Casa rural
Casa rural		GR
Gran recorregut (+50 km)
	Observació d'ocells
Itineraris Birding		GR 7
Gran recorregut (+50 km)
	Tourist-Info
Tourist-Info		7
Curt recorregut (entre 10 i 50 km)
			169
Corlo recomido (entre 10 y 50 km)
			SLV
Sender local (-10 km)
			169
Sendero local (-10 km)
			169
Recorregut GR
			169
Recorrido GR

Reserva de la Biosfera por la UNESCO
ALTO TURIA Destino Turístico Starlight

0 5 km

OFICINAS DE TURISME_

Tourist info Ademús

C/ Fuente Vieja, 10
Tel./WhatsApp 673 50 51 31
Tel./WhatsApp guía local 666 71 54 45
turismo@Ademús.es
www.Ademúsconlos5sentidos.com

TouristInfoAdemús

touristinfo_Ademús

Tourist Info Ademús

Ajuntament de Castielfabib

Plaza de la Villa, 1. 46141 Castielfabib, València
978 783 100
turismo@castielfabib.es

Tourist info Racó d'Ademús

Plaza de la Villa, 1. Castielfabib
Tel. 978783100
www.rincondeAdemús.info

València Turisme

Carrer Avellanes, 14 2º H

46003 VALÈNCIA

Tel.: 963887221

valenciaturisme@dival.es

www.valenciaturisme.org

 [valenciaturisme](https://www.facebook.com/valenciaturisme)

 [@valenciaturisme](https://twitter.com/valenciaturisme)

 [@valenciaturisme](https://www.instagram.com/valenciaturisme)